

Standard klinické školy

Obsah

1. Použité zkratky.....	2
2. Záměr standardu.....	2
3. Standard klinické školy.....	3
3.1. Definice klinické školy.....	3
3.2. Konkrétní podoba spolupráce klinické školy s univerzitou a jejími fakultami připravujícími učitele.....	4

1. Použité zkratky

ČŠI – Česká školní inspekce

FPU/fakulta – fakulta připravující učitele

FŠ – fakultní škola

KŠ – klinická škola

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

OP JAK – Operační program J.A. Komenský (rámeček ESIF)

PU – provázející učitel

Strategie 2030+ – strategický dokument MŠMT pro rozvoj vzdělávání v ČR pro roky 2020-2030

VŠ – vysoká škola (příp. univerzita), resp. vysoká škola připravující učitele

2. Záměr standardu

V souvislosti s naplňováním Strategie 2030+ a s Reformou pregraduální přípravy učitelů a učitelek, kterou od roku 2021 realizuje MŠMT ve spolupráci s fakultami připravujícími učitele a dalšími aktéry (viz <https://www.edu.cz/pregradual/>), podporuje MŠMT záměry fakult připravujících učitele koncepčně připravovat zřizování KŠ prostřednictvím studií proveditelnosti, v pilotních podmínkách realizovat jejich provoz a tyto školy zakládat. V cíli 2 Reformy pregraduální přípravy učitelů je uvedeno: *“Fakulty budou podpořeny v budování vlastních klinických škol, zřizovaných univerzitou.”* (Reforma přípravy učitelů a učitelek v ČR, 2022, s. 16) Vychází proto potřeba vyjasnit pojetí klinické školy pro další spolupráci fakult připravujících učitele a MŠMT v této oblasti a mj. také pro realizaci aktivity č. 9 výzvy Podpora budoucích učitelů a učitelek OP JAK, ve které budou vznikat pedagogické koncepce a studie proveditelnosti klinických škol.

Tento standard ukotvuje klinickou školu jako modelovou vzdělávací instituci, na jejímž zřízení se přímo podílí vysoká škola (resp. její fakulty připravující učitele), a kde v úzké vazbě probíhá vedle vzdělávání žáků také praktická příprava studentů učitelství a rovněž i pedagogicko-psychologický a didaktický výzkum.

Klinické školy jsou běžnou součástí systému přípravy učitelů v některých zahraničních systémech, a to zejména v těch, které se podobají českému systému přípravy učitelů poměrně nízkým rozsahem praktické přípravy budoucích učitelů v poměru k jiným složkám studia, jako je tomu např. v Rakousku, Německu nebo skandinávských zemích (zejména Finsko, Švédsko). „[Tento] Model spočívá na relativně nízkých objemech praxe, podobným českému systému, ale zároveň na velkém důrazu na kvalitu praxí a jejich reflexi. Praxe probíhají v tandemu, každá hodina praxe je okamžitě reflektovaná supervizorem, supervizoři se studenty podrobně reflektují přípravu hodin.“ (Reforma přípravy učitelů a učitelek v ČR, 2022, s. 7). Klinická škola je

v těchto systémech jedním z podstatných způsobů zajišťování vysoké kvality pedagogické praxe studentů učitelství tak, aby i při relativně nízkém hodinovém rozsahu vedla k potřebnému rozvoji profesních kompetencí studenta učitelství. Zároveň jsou klinické školy velmi podstatné pro propojování teoretické a praktické složky přípravy učitelů, protože umožňují úzkou spolupráci vzdělavatelů učitelů z fakult s učiteli ve škole, a také přímo vstupování do obou těchto rolí konkrétními vzdělavateli, ať už v čase postupně či souběžně. Další zřejmou výhodou je společná realizace pedagogicko-psychologického a didaktického výzkumu a dalších forem spolupráce. Institut klinické školy není ani v českém prostředí zcela nový jev a předkládaný standard vychází z dříve publikovaných studií.¹

Záměrem standardu je:

- Ze strany MŠMT ve spolupráci s fakultami připravujícími učitele definovat účel a základní parametry klinické školy a podmínky získání a udržení statusu klinické školy.

3. Standard klinické školy

3.1. Definice klinické školy

Klinická škola (KŠ) je modelovou mateřskou, základní nebo střední školou, jejíž kurikulum vychází ze současných poznatků pedagogicko-psychologického a didaktického výzkumu. Zřizovatelem KŠ je vysoká škola připravující učitele, která ji zřizuje v souladu s platnou legislativou. Vysoká škola může zřídit KŠ podle platné legislativy spolu s dalšími zřizovateli, například formou školské právnické osoby. Vysoká škola připravující učitele má podstatný vliv na fungování KŠ, zejména má pravomoc jmenovat a odvolávat statutární orgán školy, ředitele školy, pokud není statutárním orgánem, případně radu školské právnické osoby. Socio-demograficky není KŠ výběrovou školou, tj. skladbou žáků a vzdělávacím obsahem je školou hlavního vzdělávacího proudu (možnost realizovat přijímací řízení v případě střední školy tím není dotčena). Je školou, kde se vedle výuky žáků významně realizují reflektované pedagogické praxe studentů učitelství fakult připravujících učitele dané vysoké školy, dále se přitom ověřuje systém fungování těchto praxí v celkovém provozu školy, který se stává inspirací pro FŠ i další spolupracující školy, kde probíhají praxe studentů učitelství. Na KŠ probíhá rovněž pedagogicko-psychologický a didaktický výzkum, pilotování inovací ve výuce. Je koncepčně, personálně a organizačně propojena s fakultami připravujícími učitele zřizující vysoké školy. Je žádoucí, aby provázející učitelé KŠ a vysokoškolští vzdělavatelé budoucích učitelů souběžně působili na KŠ i na fakultě, a tak se podíleli na propojování teoretické a praktické složky přípravy studentů učitelství na dané fakultě. Vedení KŠ a představitelé jejího zřizovatele (vysoké školy připravující učitele) se pravidelně setkávají k výměně informací, zkušeností a utváření společné vize a k reflexi spolupráce.

¹ SPILKOVÁ, Vladimíra a kol. *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů*. [Praha]: Retida spol. s r.o., 2015. 197 stran. ISBN 978-80-260-9405-0; BENDL, Stanislav a kol. *Klinická škola: místo pro výzkum a praktickou přípravu budoucích učitelů: výzkumný záměr Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2011. 554 s. ISBN 978-80-7290-517-1.; Novotná, Jarmila. *Gymnázium Univerzity Karlovy. Základní informace o projektu*, Praha, UK, 1993.

3.2. Konkrétní podoba spolupráce klinické školy s univerzitou a jejími fakultami připravujícími učitele

1. Podmínky k získání statusu klinické školy

- Škola naplňuje výše uvedenou definici klinické školy.
- Škola v každém školním roce přijímá na systematicky reflektovanou pedagogickou praxi studenty učitelství z fakult připravujících učitele. Realizace těchto praxí je integrální součástí celého organizačního systému školy, který jí je do jisté míry podřízen. Do provázení studentů na pedagogických praxích se zapojuje část (alespoň 20 %) pedagogického sboru školy, disponující kvalifikací provázejícího učitele podle platné legislativy.
- Škola umožňuje svým zaměstnancům nebo zaměstnancům fakulty realizovat ve škole pedagogicko-psychologický a didaktický výzkum nebo jeho aplikaci.
- Škola umožňuje alespoň části svého pedagogického sboru práci na částečný pracovní úvazek, pokud se zároveň jedná o zaměstnance fakulty připravující učitele zřizující univerzity.
- Kvalita pedagogických praxí, práce PU, spolupráce a propojení fakulty s KŠ jsou pravidelně evaluovány a reflektovány.
- Škola vytváří příznivé prostředí pro pracovníky a studenty fakulty. Se studenty učitelství jedná jako s kolegy a poskytuje jim zázemí i informace nezbytné pro jejich činnost ve škole, zejména při pedagogických praxích.
- V hodnocení ČŠI na čtyřstupňové hodnotící škále provedeného na základě inspekční činnosti ČŠI škola směřuje k získání nejvyššího hodnocení, tj. „výborná“.

2. Status klinické školy

- Škole jej uděluje MŠMT po splnění uvedených podmínek.
- Škola se otevřeně hlásí ke svému statusu a propojení s danou univerzitou připravující učitele. Propojení s univerzitou deklaruje jasně ve svém školním vzdělávacím programu nebo ve vnitřním statutu zařízení a na webových stránkách školy.
- Škola si zabezpečuje souhlas rodičů a zákonných zástupců žáků, příp. jejich opatrovníků s realizací činností studentů a pracovníků fakulty připravující učitele, které souvisejí s naplňováním činnosti KŠ (např. realizace pedagogických praxí, pedagogicko-psychologického a didaktického výzkumu, pořizování video, audio a foto záznamů dítěte během výuky apod.).

3. Evaluace a autoevaluace klinické školy

- Škola deklaruje a prokazuje svoji kvalitu v podmínkách, procesech i výsledcích v odpovídajících školních dokumentech.
- Na základě vlastního ujednání mezi KŠ a zřizující univerzitou je každoročně vyhodnocována kvalita spolupráce mezi KŠ a fakultami připravujícími učitele zřizující univerzity a míra naplňování poslání školy v souladu s její vizí, vnitřními dokumenty a tímto standardem.

Na tomto posouzení kvality se podílejí akademičtí pracovníci, pedagogičtí pracovníci školy, studenti učitelství a žáci školy.

4. Další podpora klinické školy ze strany zřizující univerzity a jejích fakult připravujících učitele

1. Po vzájemné dohodě umožňuje zapojení pedagogických pracovníků KŠ – provázejících učitelů – do výuky budoucích učitelů na příslušné fakultě vysoké školy.
2. Poskytuje metodickou podporu pedagogickému sboru KŠ v oblasti vzdělávání, výchovy žáků nebo řízení školy na její vyžádání.
3. Nabízí a umožňuje další vzdělávání pedagogických pracovníků KŠ.
4. Umožňuje podle předchozí dohody přístup učitelů a podle možností zřizující univerzity rovněž žáků KŠ k vybranému výukovému vybavení na fakultách univerzity (učebny, laboratoře apod.) a do akademické knihovny.
5. Sdílí vybrané akademické publikace fakulty/vysoké školy a výsledky výzkumných a jiných projektů uskutečňovaných na KŠ a na fakultě/vysoké škole.
6. Uskutečňuje pravidelná setkání s provázejícími učiteli KŠ k plánování spolupráce, výměně informací a sdílení zkušeností.
7. Další aktivity dle individuální domluvy fakulty a KŠ.